

ליקוטי אמרים

מד

בנפש הבהמית שמהקליפה וס"א מאחד שלא יוכלו לשלחה כל ימיהם ולדחותה ממקומה מחלל השמאלי שבלב שלא יעלו ממנה דרהורים אל המוח כי מהותה ועצמותה של נפש הבהמית שמהקליפה היא בתקפה ובגבורתה אצלם כתולדתה רק שלבושיה אינם מתלבשים בגופם כנ"ל וא"כ למה זה ירדו נשמותיהם לעו"הו ליגע לריק ח"ו להלחם כל ימיהם עם היצר ולא יכלו לו ותהי זאת נחמתם לנחמם בכפליים לתושיה ולשמח לבם בה' השוכן אתם בתוך תורתם ועבודתם והוא בהקדים לשון הינוקא [בוהר פ' בלק] על פסוק החכם עיניו בראשו וכי באן אתר עיניו דבר נש כו' אלא קרא הכי הוא ודאי דתנן לא יהך בר נש בגילוי' דרישא ארבע אמות מאי טעמא דשכינתא שריא על רישיה וכל חכם עינותי ומילוי' ברישיה אינון בההוא דשריא וקיימא על רישיה וכד עיניו תמן לנדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה אצטריך למשחא בגין דגופא דב"נ איהו פתילה ונהורא אדליק לעילא ושלמה מלכא צא ואמר ושמן על ראשך אל יחסר דהא נהורא דבראשו אצטריך למשחא ואינון עובדאן טבאן וע"ד החכם עיניו בראשו עכ"ל. והנה ביאר משל זה שדגשיל אור השכינה לאור הנר שאינו מאיר ונאחו בפתילה בלי שמן וכך אין השכינה שורה על גוף האדם שנמשל לפתילה אלא ע"י מעשים טובים דווקא ולא די לו בנשמתו שהיא חלק אלוה סמעל להיות היא כשמן לפתיל' מבואר ומובן לכל משכיל כי הנה נשמת האדם אפי' הוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגי' אעפ"כ אינה בפילה במציאות לגמרי ליבטל וליכלל

באור

בשעה: שהקדימו ישראל געשה לנשמע ירדו ס"ר מה"ש² וקשרו לכאו"א מישראל שני כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע³. ומשמעות הענין, דמה שזכו להכתרים זהו דוקא ע"י שהקדימו נעשה לנשמע, וז"ש בשעה שהקדימו כו'. וממה שמסיים אח"כ א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, משמע, שזהו רק מצד נעשה ונשמע, לא משום שהקדימו, ובאמת הוא מצד שהקדימו דוקא כו'. וגם צ"ל מהו המעלה בזה שהקדימו נעשה לנשמע, דהרי בפועל א"א לעשות קודם שישמעו, ובהכרח שיהי' נשמע תחלה, וא"כ מהו המעלה בזה שאמרו בפיהם דבר שבפועל א"א להיות כן. גם אינו מובן מה שהמשכת הכתרים הי' ע"י המלאכים, הלא ידועי' דנשמות גבוהים ממעלתן על המלאכים, ולמה הי' המשכת הכתרים ע"י המלאכים דוקא.

והנה כל המשכות הנ"ל⁵ ממשיכים הנשמות דוקא, ובירידתן לגוף דוקא, אז נשלם ע"י אמיתית שלמות הכוונה שבעצמות א"ס כו' כנ"ל⁶, ולכן מלאכים שבקשו את התורה, לא ניתנה להם, כ"א לנשמות, ודוקא כמו שהן למטה נ"תנה להם התורה כו'.

ולהבין זה, צ"ל תחלה ההפרש בין שורש הנשמות לשרש המלאכים. דהנה, המלאכים שרשן מבחי' דבור העליון, וכמ"ש⁸ בדבר ה' כו' וברוח פיו כל צבאם כו'. אבל בנשמות כתיב⁹ ויפח באפיו נשמת חיים, ומאן דנפח מתוכו ו[מ]פנימיותו נפח כו', וכמ"ש בסש"ב¹⁰ (ועמ"ש באגה"ת פ"ד¹¹, ושם נר' דשרש הנשמות הוא מבחי' האורות כו'. ועמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיהי חד¹². ואפשר גם באגה"ת הכוונה על בחי' אותיות הוי',

באוה"ת חנוכה שם תתקכו, ב ואילך.

(8) תהלים לג, ו.

(9) בראשית ב, ז.

(10) תניא רפ"ב בשם הוהר. וראה "מ"מ, הגהות והערות קצרות" לתניא שם. וש"נ.

(11) צד, א (ושם: יש הפרש עצום מאד למעלה בין .. המלאכים שנבראו .. מבחי' חיצונית החיות .. ובחי' זו נק' בשם רוח פיו עד"מ .. והיא בחי' חיות המלוגשת באותיות שבעשרה מאמרות (שהן בחי' כלים והמשכות ..) ובין נשמת האדם שנמשכה תחלה מבחי' פנימי' החיות והשפע שמשפיע א"ס ב"ה כמ"ש ויפח וכו', ואח"כ ירדה בסתר המדרגה ג"כ ע"י בחי' האותיות שבמאמר נעשה אדם וכו', כדי להתלבש בגוף .. אבל נשמת האדם שהיא מבחי' פנימיות החיות היא חלק שם הוי' ב"ה, כי שם הוי' מורה על פנימי' החיות שהיא למעלה מעלה מבחי' האותיות). וראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקז ואילך. וראה אוה"ת ענינים ע' רעז. ובנסמן בהערה הבאה.

(12) ס"כ (קל, א), ש, נשמות האדם .. הן מעין בחי' אלקות

(1) מאמר זה מיוסד על ביאור לד"ה ונתתי לך מהלכים באוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקית, א ואילך - כנסמן לקמן בהערות.

להתחלת המאמר ראה ד"ה בשעה שהקדימו בסה"מ תרכ"ט ע' רב, ובנסמן שם.

- מאמר זה וז' המאמרים שלאחריו עד ד"ה השמים כסאי תרס"ח, הם (כעין) חטיבה בפ"ע בהמשך המאמרים.

(2) - ס' רבוא מלאכי השרת.

(3) שבת פח, א.

(4) ראה לעיל ע' קעת. ע' קפב. ועוד.

(5) בד"ה אם בהוקותי תרס"ז (לעיל ע' תקפו).

(6) ראה שבת פח, ב ואילך. וראה סה"מ תרנ"ה ע' קפח ואילך. הי"ש"ע ע' 114 ואילך. תש"ט ס"ע 153 ואילך. ד"ה לה"ע נתינת התורה לנש"י תש"ט (סה"מ תש"ט ע' קעח ואילך).

(7) בהבא לקמן ראה אוה"ת שבהערה 1, שמיוסד על ד"ה הנ"ל במאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע' י ואילך (ונו"א -- מאמרי אדמו"ר הזקן שם ע' יט ואילך). והוא ביאור לד"ה ונתתי לך מהלכים בתו"א וישב ל, א ואילך. ובתוס' הגהות כו

ולהיותן מיוחדים ממש עם האור, שאינן מהות בפ"ע כו', וכמשי"ת¹³ (והיינו למעלה מבחי' הע"ס כו'), עז"א למעלה מבחי' אותיות כו'). ולכאורה צ"ל, והלא התהוות הנשמות הוא מבחי' מח', וכמאמר¹⁴ ישראל עלו במח', דמח' [היא] ג"כ לבוש, אלא שהוא לבוש פנימי¹⁵, אבל מ"מ הוא לבוש לבד, ולמה נא' בנשמות ויפח באפיו, דמתוכו ומפנימיותו נפח כו'.

וְצִלְתָּ תחלה ענין הדבור שהוא שרש המלאכים. דהנה, עד"מ הדבור שבאדם, יש בו ב' בחי', הא', כ"ב אותיות הנשמעים מן הפה, אחה"ע מן הגרון, בומ"ף מן השפתים כו'¹⁶, שהן כללות כל הדבורים, שאין בהם אלא מכ"ב אותיות הללו. והב' הוא מקור ושרש האותיות, שהן בנפש עצמה¹⁷, כי הגם דאחה"ע יוצא מן הגרון כו', אין התהוותם ממש ע"י תנועת הגרון, וכן שארי האותיות, אין התהוותן מתנועות המוצאות, כמו שהכנור מוציא קול ע"י הכאה באצבע על הנימין כו', שהרי התינוק וכן הבהמה יש להם המוצאות, ומ"מ אינם יכולים לדבר, אלא דשרש האותיות הן בנפש, וע"י גילוי אור הנפש מתגלים האותיות. ולא ששרשן הוא בהאור המתגלה לבד, כמו באור השכל וכה"ג, שהרי אנו רואין שיש מי שמבין אור שכל לעצמו, ולהשפיע לזולתו אין ביכולתו, מפני שאין לו אותיות במה להלביש הענין, הרי הגם שיש גילוי אור, ומ"מ לא יש אותיות כו'. ולעיל ד"ה והי' אור הלבנה¹⁸ נת' שסיבת הדבר מה שא"י להשפיע אל הזולת הוא מפני שאין בו כח המוליד להוליד שכל חדש כו', מ"מ, אנו רואין בחוש שחסרים לו אותיות ג"כ כו'. וי"ל דשניהם ענין א' הם, כי שרש האותיות הן ג"כ מקדמות השכל¹⁹, שהוא מקור השכל, ולזאת, כשם שאינו נמשך אצלו שכל חדש ממקורו, כך אינם נמשכים אותיות כו' (ויש בזה אופנים, דהעדר המשכת האותיות הוא סיבה להעדר המשכת השכל חדש כו'). ועוד, אם נא' דשרש האותיות והתהוותן הוא מהגילויים שבנפש, הרי הי' צ"ל אותיות מיוחדים לכל גילוי אור בפ"ע, והרי אנו רואין שגילוי אור שכל אחד יש לו כמה אותיות שונות²⁰, שזה אומר השכל באותיות אלו, וזה אומר באותיות אחרים כו', מובן מזה, שאין מקורם בהאור והגילוי לבד, אלא שמקור שורשם הוא בנפש עצמה (ועמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה רנ"ט²¹), שיש בה כ"ב אותיות, ולא אותיות גשמיים, אלא הוא כח ההתגלות שבנפש, שיש בזה כ"ב מיני כחות התגלות, שהם כחות רוחנים שונים זה מזה, והם מקור הכ"ב אותיות הנשמעים מן הפה, דהיינו כשהם נמשכים ומתגלים בפה, אזי נעשים מהם אותיות מורגשים, שהן גשמיים בערך כו', והתגלותן והמשכתן להיות אותיות מורגשים הוא ע"י

תמח

17 ראה תניא אגה"ק ס"ה (קו, א) ובליקוט פירושים כו' לאגה"ק שם (ע' קה ואילך). תו"א בראשית ד, ג. מקץ מב, סע"א. מג, א. לקות שה"ש ד, ב. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שנו ואילך. וש"נ. תרנ"ט ע' לט. תרס"ח ע' לו.

18 ע' תקמב.

19 ראה בארוכה תו"א בראשית ד, ג שם. מקץ מג, א. סידור עם דא"ח ערב, א ואילך. אוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקמח, ב ואילך. תתקנז, א. סה"מ תרנ"ט שבהערה 21. מקומות שצויינו בהערה 17.

20 ראה במקומות שצויינו בהערה 19.

21 סה"מ תרנ"ט ע' ו ואילך.

בצמצום עצום, וכעין הכלים די"ט דאצ"י. וראה לקו"ת פ' ראה כו, סע"א. אוה"ת שמות ס"ע יט. סה"מ תרל"ב ח"א ס"ע לט ואילך. תרל"ג ח"א ע' נב. ליקוט פירושים כו' לאגה"ק שם (ע' תכד ואילך).

13 לקמן ע' תרלט.

14 ב"ר פ"א, ד.

15 ראה סה"מ תרנ"ט ע' לד ואילך. ע' מ ואילך. לעיל ע' נב. ובכ"מ.

16 ראה ספר יצירה פ"ב מ"ג ובפ"י הרס"ג והראב"ד שם. ועוד.

י"ט
י"ח

בתו"א ד"ה מזוזה מימין¹³⁴. וי"ל, דמבחי' חומר שבאותיות מתהווה בחי' היש, ומבחי' הצורה נמשך להיות בחי' ביטול היש כו'. והענין הוא, דהנה, ב' מיני המשכות יש מבחי' מלכות בבי"ע, הא', שע"י הפסק והסתר הפרסא, ונמשך רק הארה לבד, שאינו מהות האור דמלכות כו'. וזהו בחי' התגלות האותיות לחוץ שנתהווה מזה מציא[ו]ת היש כו'. והב', הוא מה שנקודת המלכות בוקעת הפרסא, ונמשכת בבריאה כמו שהיא במהותה ממש כו', כמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע¹³⁵. וי"ל דהיינו מה שמאיר עצמות הדבור דמלכות, וזה פועל בחי' ביטול היש דנבראים כו'. ועמ"ש בהבי' דותחת רגליו¹³⁶, דהאותיות דב"ן הן שממשיכים ומגלים בחי' ביטול היש כו', והיינו בחי' עצמות הדבור כו' כנ"ל.

והנה כ"ז בחי' אותיות שנבראו בהם המלאכים, שהם מבחי' הדבור כו'. אבל הנשמות הן מאותיות המח', וכמאמר¹⁴¹ ישראל עלו במחשבה, דשרשן מבחי' המחשבה כו' (ובמ"א מבואר¹³⁷ שז"ע מה ששרש נש"י הן מאותיות התורה, דישראל הוא ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה¹³⁸, שהן שרש ס"ר נשמות, ואותיות התורה הן אותיות דמח', ולכן נחשב ס"ר אותיות בתורה, ובאמת לא יש רק ערך ל"ו אלף אותיות¹³⁹, אלא שזהו בצירוף אותיות הנקודות, וכמו שקמץ מוציא א' וחיריק יו"ד כו'¹⁴⁰, דהגם דאותיות אלו אינם כתובים, מ"מ, הרי ישנם במח' כו').

והנה, באותיות המח' יש ג"כ ב' בחי' הנ"ל שבאותיות הדבור, עד"מ בנפש, דכמו שאותיות שמדבר ומוציא בפיו אינן מתהוים מן המוצאות ממש, רק שהם בחי' המשכות מאותיות הרוחניים שבנפש, להיות השפעתן לחוץ, ככה מה שיש כנגדן במח', שחושב כל הדבורים ואותיות שמדבר כו', וכן במחשבת שכל, שבהכרח הוא ע"י אותיות, הם ג"כ רק בחי' התגלות והמשכות מהעלם אותיות המח' שבנפש, דכמו שיש כ"ב אותיות בדבור, כך יש כ"ב אותיות במח', אלא שאלו רוחניים מאלו, וכמו שעיקר אותיות הדבור קבועים בנפש, והם שרשי האותיות המתגלים לחוץ ע"י הה' מוצאות כו' כנ"ל, כך גם עיקר כ"ב אותיות המח' הם ג"כ בנפש (והם שם ג"כ מובדלים ושונים מאותיות הדבור דשם, וכמשי"ת¹⁴¹), והם מקורים ושרשים לגילוי האותיות שבמחשבה, והן הם כח המחשבה, שהוא בבחי' העלם בעצמות הנפש, והוא מה שיש בכחו להרהר ולחשוב מחשבות עד אין קץ ותכלית כו'. ולכן נק' התגלות המח' בשם לבוש, דכלבוש תחליפם¹⁴², דהגם שא"א להיות בלי מח' לגמרי, מ"מ, הרי מתחלפים [אותיות] המח', ואפי' בשכל א',

תנה

ה'תורה'
ה'נשמות'
ה'מלאכים'
ה'אבות'
ה'אמהות'
ה'הגה'
ה'הנה'
ה'הנה'
ה'הנה'

134) מקץ מא, ד. ובהביאור ע"ז שם מב, ד. וראה סה"מ תרכ"ט ע' יז ואילך. וש"נ. תרנ"ו ע' שיח ואילך. תרס"ג ע' קטו ואילך. קונטרס עץ החיים בתחילתו.
135) שער מז פ"ו.
136) תו"א משפטים עח, סע"ב.
137) ראה לקו"ת בהר מא, ב. מג, ד. סה"מ תרכ"ז ע' קצא. וש"נ.
138) ראה זהר חדש רות פת, ד. מגלה עמוקות אופן קפ.
וראה סה"מ תרפ"ט ע' 69.
139) ראה לקו"ש ח"כ ע' 419 שוה"ג להערה 12: כ"א ערך ל"ו ריבוא אותיות - המשך וככה תרל"ז פפ"ט (ע' קמד).
ובסה"מ קונטרסים ח"א קצא, ב [סה"מ תרצ"א ע' שיז]: שמספר אותיות הכתובים בתורה הם בערך ש"ה אלפים כו'. וכ"ה במאמר הנפש (לרמ"ע מפאנו) ח"ג פ"ה שאין בתורה רק בערך ל' וחצי ריבוא אותיות. וראה בניצוצי זהר לזהר חדש (ע' ד), ד במילואים קבו, ב ואילך, שהביא מכמה ספרים שמספר האותיות בתורה בדיוק הוא: 304,805.
140) וראה ג"כ בזה בספרי שמות גטי"ן: בית שמואל שמות אנשים - ואלק. אהלי שם כלל יו"ד ס"ה. קב נקי שם. ועוד הערת כ"ק אדמו"ר ז"ע בסה"מ תש"א ע' 11).
141) לקמן ע' תרל"ו.
142) לשון הכתוב - תהלים קב, כז.

134) מקץ מא, ד. ובהביאור ע"ז שם מב, ד. וראה סה"מ תרכ"ט ע' יז ואילך. וש"נ. תרנ"ו ע' שיח ואילך. תרס"ג ע' קטו ואילך. קונטרס עץ החיים בתחילתו.
135) שער מז פ"ו.
136) תו"א משפטים עח, סע"ב.
137) ראה לקו"ת בהר מא, ב. מג, ד. סה"מ תרכ"ז ע' קצא. וש"נ.
138) ראה זהר חדש רות פת, ד. מגלה עמוקות אופן קפ.
וראה סה"מ תרפ"ט ע' 69.
139) ראה לקו"ש ח"כ ע' 419 שוה"ג להערה 12: כ"א ערך ל"ו ריבוא אותיות - המשך וככה תרל"ז פפ"ט (ע' קמד).

לבוש הנ"ל, כ"א הוא בבחי' עצמות הספי' בכלים ושרשי הכלים כו'. וזהו מה שישראל עלו במח' כו', וכמשי"ת¹⁵³). וכמו שבמחשבת אנוש ישתנו המח' לפי אופן המדות המעוררות אותן, אם ההתפעלות היא בבחי' אהבה, יהיו הצירופי אותיות ג"כ בבחי' אהבה, ואם בבחי' פחד, יהי' מח' אחרת כו' (וזהו מה שיש באותיות דגש ורפא, שהן חו"ג כנודע¹⁵⁴). וכך למעלה, כל בחי' חלקי החיות של המדות עליונות, כמו חסד שבחסד וגבורה שבחסד וחסד שבגבורה, כולם מתלבשים באותיות פרטיות במח' כו'.

וכמו"כ דבור הוא ג"כ לבוש למדות, דהרי כשיהי' לו חפץ ורצון לדבר, אזי יומשכו ויתגלו האותיות ויוצא דרך הפה, משא"כ אם לא יהי' לו רצון לדבר, אזי ישתוק, ולא יומשכו האותיות, וכפי אופן המדה כך יהיו צירופי אותיות הדבור, אם בחסד או בגבורה כו'. וכן הוא למעלה במלאכים עליונים, דהתהוותם מבחי' הדבור כנ"ל, אמרו"ל⁹² עתים חשות ועתים ממללות, לפי המדות שהן המעוררים את האותיות כו' (וי"ל דכאשר התעוררות המדה היא בבחי' גבורה, שהוא בחי' עליה והסתלקות למעלה, וזהו ענין השתיקה מהדבור, שהוא עליית אותיות הדבור כו', אז המלאכים ג"כ חשות, שזה"ע הרצוא והעלי' שלהם, שמתכללים במקורם כו'. וכדאיתא בזהר¹⁵⁵ כד איהי סלקא כולהו סלקין אבתרה כו', דבעליית המלכות בבחי' רצוא, נעשה הרצוא במלאכים ג"כ כו'. ומבחי' החסד, שהוא בחי' הגילוי, הם ממללות, שהוא בחי' הגילוי וההמשכה, דמל הוא ל' גילוי כו'¹⁵⁶. וז"ש⁹³ אלף אלפי' ישמשוני' וריבו רבבן קדמוהי יקומו, דענין קדמוהי יקומו, היינו בבחי' עלי' והסתלקות למעלה כו', וענין אלף אלפי' ישמשוני', היינו בבחי' המשכה למטה, שזהו מבחי' החסד כו'. ובתו"א ד"ה והבדילה הפרוכת בפ' לך¹⁵⁷, מבואר להיפך, דכאשר מאיר הדבור עליון, הן חשות, שמתבטלים מהגילוי אור האלקי שמאיר עליהם כו', וכמו שארז"ל⁹² בשעה שהדבור יוצא מפי הקב"ה חשות כו', והיינו בחי' הביטול דשוב כו', וכשאינן הדבור מאיר, אז ממללות, שהו"ע הכוסף והתשווקה כו'). ונמצא, דהדבור הוא ג"כ לבוש אל המדות, אלא שהוא לבוש חיצוני, והמח' לבוש פנימי כו', וכמשי"ת¹⁵⁸.

וזהו מה שארז"ל¹⁵⁹ דנשמות חצובות מתחת כסה"כ¹⁶⁰, והיינו, כי הנשמות הן בבחי' האותיות דמח' שבהתגלות כנ"ל, והן חצובות מתחת כסה"כ שהוא מקור האותיות שבהעלם ופנימיות, שנק' כסא, לפי שהן לבושי המדות כו'. והנה, כסה"כ הוא בעולם הבריאה, וכידוע¹⁶¹ דעולם הבריאה נק' עולם הכסא, וידוע ג"כ¹⁶² דעולם הבריאה הוא מדור הנשמות, ונק' עולם הנשמות, דכך סדר ההשתל', דג' עולמות ביי"ע הן מח' דבור ומעשה¹⁶³,

(161) פרדס שער טז (שער אבי"ע) פ"ג. ע"ח שער מו (שער כסא הכבוד) פ"א. שם פ"ה. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ה.
(162) ראה תניא רפ"ט (נא, סע"ב ואילך). ועוד.
(163) ראה לקו"ת אחרי כה, סע"ד ואילך. בלק סז, א ואילך.
סה"מ תר"ל ע' רמא. ע' שט ואילך. ע' שטו ואילך. תרל"א ח"א ע' רכא ואילך. וש"נ. תרל"ה ח"א ע' סה ואילך. תרע"ח ע' קנג ואילך. תרח"ץ ע' מט ואילך. תרצ"ט ע' 40 ואילך. ד"ה וידבר גר' זאת תוקת תשכ"א (סה"מ תשכ"א ע' קלו ואילך). ד"ה כי תשא תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' קסז ואילך).

(153) לקמן ע' תרו ואילך.

(154) ראה פרדס שער כט (שער הטעמים) פ"ד. אוה"ת יתרו

ע' בתרפו ואילך.

(155) ח"א רכט, א.

(156) ראה לקו"ת תוריע כא, א. ועוד.

(157) יב, ד.

(158) ע' תרג ואילך.

(159) פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ז. וראה זח"ג

כט, ב.

(160) = כסא הכבוד.

ולכן הנשמה בבריאה, שהוא עולם המוח, עולם הכסא כנ"ל, והמלאכים ביצירה, שהוא עולם הדבור כו'. אך מה שכסא הוא עולם הבריאה, אין זה עולם הבריאה עצמה, אלא בחי' בינה המתלבשת בבריאה, דאי' עילאה מקננא כו'¹⁶⁴, כ"כ בע"ח שער כסה"כ¹⁶⁵, דמח' נמשך מבחי' בינה, דמשם התחלת האותיות, דלמעלה מבינה לא יש עדיין אותיות כו', והוא בחי' לבוש וכסא אל האצילות, אשר אצילות הוא בחי' חכמה ד"כ¹⁶⁶, דאבא עילאה מקננא באצילות כו'¹⁶⁷. וזהו כסא, כס א', דאצי' הוא בחי' אדם העליון כו' (ולפי מה שנת"ל דאדם ע"ש אדמה לעליון, י"ל ג"כ, א', שהוא בחי' פלא עליון דאצי', הוא בבחי' אדמה למדרי' זו כו'). וכן באצילות, ידוע דבינה נק' כסה"כ, שהיא כסא לבחי' החכמה, דלפעמים מבו'¹⁶⁸ דחכמה היא בחי' אצילות שבאצילות, ובינה בריאה שבאצי' כו', ולהיות דאוא"ס שורה בחכמה, זה"ע כס א' כו'.

ולכן בישראל יש ג"כ שם אל בסופו, כמו במלאכים, שיש שם זה בכל מלאך, כמו מיכאל וגבריאל כו'. והענין הוא, כמבואר למעלה¹⁶⁹ דהאותיות הקודמים, שהוא שם העצם של המלאך, הוא מבחי' התגלות האותיות של הדבור עליון, ובד"כ הוא המורה על איכות מהותו, מאיזה מדה הוא נמשך מאין ליש כו', כי האותיות הם לפי התעוררות המדות בבחי' חו"ג, מים ואש כו' כנ"ל, וגבריאל שרשו מבחי' הגבורה, וזהו גבר, ויופ"י שר התורה¹⁷⁰, שרשו מת"ת, שזהו בחי' היופי כנודע¹⁷¹, ומיכאל שרשו מבחי' החסד, ונמשך מתי' מי כמוכה¹⁷², וכדאיתא במד"ר במדבר פ"ב¹⁷³, וכן כל מלאך, לפי אופן המשכת אותיות הדבור מאיזה מדה, כך יקרא צירוף שמו, ואל"ף למ"ד שבסוף שמו, הוא מבחי' עצמות הדבור עליון, כנ"ל, ובשרשו הוא בחי' נהירו דחכמתא עילאה¹⁷⁴ דנהיר עלייהו תדיר, כי מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית¹⁷⁵, הרי שרשם מבחי' החכמה, ואם לא הנהירו עילאה זו, היו כלא היו כו'. וזהו אל"ף למ"ד, ל' אאלפך חכמה¹⁷⁶, שהוא נהירו דחכמתא כו', כי בחכמה יסד ארץ¹⁷⁷, אבא יסד ברתא¹⁷⁸, שמקור הדבור נמשך מבחי' החכמה, ולכן בחי' זו היא בכל המלאכים בשוה כו' (וכן מקור הדבור הנ"ל נק' אל, כמ"ש בזח"א די"ט א' ובמק"מ שם בענין האל הגדול כו', שהמלכות נק' אל). וכמו"כ פי' וענין

(171) ראה לקו"ת שה"ש יד, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' קלה ואילך. תקס"ה ח"א ע' מט. ע' שעב. שערי תשובה ח"א ס, סע"ב ואילך. תו"ח בראשית מ, א. סה"מ תרכ"ו ע' רג. וראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך יפה נוף.

(172) בשלח טו, יא.

(173) פיסקא י.

(174) זח"א צד, סע"א. זח"ג לא, רע"א. סה, א. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קלט, ד. סה"מ תרל"ב ח"א ע' לח. וש"נ.

(175) תהלים קד, כד.

(176) איוב לג, לג.

(177) משלי ג, יט.

(178) זח"ג רנו, סע"ב (ברע"מ). שם רנח, א. תניא אגה"ק סי' ה (קז, א) ועוד.

(164) תקוני זחר ת"ו (כג, א). עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ג.

(165) = כסא הכבוד (שער מו פ"א שם).

(166) = דרך כלל.

(167) ראה לעיל ע' יב. וש"נ.

(168) ראה לקו"ת דרושים לחה"ס פ, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן מארו"ל ס"ע קצ ואילך. ע' קצט ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' סב ואילך. סה"מ תרל"א ח"א ע' ס. המשך וככה תרל"ז פכ"ט (ע' לט). סה"מ תרמ"ג ע' כג ואילך. לקמן ע' תרמ. ע' תרסד.

(169) ס"ע תקצד ואילך.

(170) "יופיאל" שר התורה - ראה תיב"ע ברכה לד, ו. פרקי היכלות פ"מ ס"ד.ה. זח"ב רמו, ב. רנא, א. זח"ג קצז, ב. זהר חדש סא, ג. צ, ב. קה, ג. ועוד. פרדס שער כד (שער היכלות) פ"ב.

האחוריים שיש בכח שכלו שהשכיל כו', וכנודע שהשכחה היא מבחי' אחוריים¹¹, וכמ"ש באגה"ק בסופו¹² בד"ה דוד זמירות קרית להו'. וא"כ, פעולת המח' היא ענין עיקרי בהשכלת דבר מה, כמו בחי' הברק עצמו, שהרי כשם שבלתי ברק המבריק לא ישכיל שכל חדש, כן בלתי העיון וההלבשה במח' הרגש הברק לא יהי' מאומה כו', א"כ ה"ה שוה כמותו כו'. ונמצא, כי פעולת המח' היא להוביל ולהמשיך בחי' העלם העצמי לגבי עצמו דוקא כו'.

והדוגמא מזה יובן למעלה, דבחי' הדבור הוא בחי' גילוי אור אל הזולת, היינו נבראים בבחי' מציאות יש ודבר נפרד לעצמן כו', אבל בחי' המח' הוא גילוי לעצמו, לא אל הזולת כו'. ולכן עולם הבריאה, עולם המח', נק' חשך¹³, וכמ"ש¹⁴ יוצר אור ובורא חשך, והלא בריאה למעלה מיצירה, אלא, דפי' חשך שהוא בחי' העלם אל הזולת כו' (ועמשנת"ל ד"ה כי מראש צורים¹⁵), כי הגילוי דבריאה הוא מה שלעצמו עדיין, לא אל הזולת כו', וכידוע¹⁶ דנבראים דבריאה אינן עדיין בבחי' מציאות יש ודבר נפרד, אלא בטלים ומיוחדים באלקות, וכנודע בנבראים דעדאת"כ שהן כלולין במקורן עדיין כו', וכמ"ש במ"א¹⁷, וזהו שהגילוי אינו לזולת עדיין, ולגבי הזולת שהוא בחי' מציאות יש ממש, הוא בחי' חשך והעלם כו'. וכמו"כ הנשמות הן בבחי' נבראים דעדאת"כ, ורק כמו שירדו למטה הן בבחי' נבראים שבארץ כו', וזהו דהתהוותן הוא מבחי' מח', שהוא לעצמו עדיין כו'.

תנפ

אמנם עדיין צ"ל, והלא א"א¹⁸ נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרת כו', הלא דהנשמה היא למעלה מבחי' נברא, דמ"ש אתה בראת, זהו בחי' ירידת והמשכת הנשמה בבחי' בראתיו כו', אבל הנשמה בעצם היא למעלה מבחי' בריאה כו'¹⁹. אך הענין, דהנה נת"ל²⁰ בענין מארז"ל²¹ נשמות חצובות מתחת כסה"כ, דבחי' כסה"כ הוא בחי' שרש ומקור אותיות המח', הנק' כח המח', ושם שרש הנשמות כו', ונת' דבחי' כסה"כ אינו בחי' הבריאה עצמה²², כ"א בחי' אימא עילאה דמקנא בכורסי' כו'²³, וא"כ, שרש נש"י באמת למעלה מבחי' בריאה, כ"א מבחי' בינה דאצילות המקנת בבריאה כו'.

(16) ראה הגהות לד"ה פתח אליהו שבתור"א תרנ"ח ע' לו. סה"מ תרס"ה ע' קסז. תרפ"ו ע' רעו. תרצ"ב ע' צו. לעיל ע' ת. וש"נ.

(17) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' שסט ואילך. וש"נ. סה"מ תרס"ב ס"ע שנא ואילך. תרפ"ה ע' שלט ואילך. תרצ"ט ע' 213 ואילך. תש"ח ע' 285.

(18) = אנו אומרים (בברכת, אלקי נשמה" בברכות השחר (ברכות ס, ב)).

(19) ראה לקו"ת דרושים ליוהכ"פ סט, א. שה"ש ו, ג. וראה גם תור"א משפטים עז, א. לקו"ת בחוקותי מו, ד. שה"ש טז, ד. ובכ"מ.

(20) ד"ה בשעה שהקדימו (לעיל ע' תר ואילך).

(21) ראה עץ חיים שער מו (שער כסא הכבוד) פ"א.

(22) תקוני זחר ת"ו (כג, א). עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ג.

(11) ראה רמ"ז לזח"ג קיב, א. הובא באוה"ת נ"ך (כרך ב) ע' א'פת. תור"א תצוה פה, ב. לקו"ת במדבר יח, ג. סה"מ תרנ"ג ס"ע קפא ואילך. ועוד.

(12) בקונטרס אחרון לתניא קסא, א. וראה "הערות" מכ"ק אדמו"ר זי"ע שבסו"ס התניא, אשר בכמה הוצאות דס' התניא (לעמבערג 1856 (תרט"ז). ועוד) מסומן בהם הקונטרס אחרון בהמשך לסימני האגה"ק, וד"ה "דוד זמירות" הוא סימן לו.

(13) ראה פרי עץ חיים שער הק"ש פ"א. משנת חסידים מסכת תפלת הבריאה פ"א. פ"ז.ח. לקו"ת דרושים ליוהכ"פ סט, ב. שה"ש ד, ג. מב, ד. המשך וככה תרל"ז פע"ב ואילך (ע' קטו ואילך).

(14) ישעי' מה, ז.

(15) אולי הכוונה לרד"ה תתן אמת ליעקב הבא בהמשך לד"ה כי מראש צורים (לעיל ע' שצט ואילך). וראה גם ד"ה קדושים תהיו (לעיל ע' רעז).

והגם דכמו"כ במלאכים נת"ל²³ שיש בחי' כח הדבור, ונת"ל²⁴ די"ל שהוא בחי' עצמות המלכות שבוקעת את הפרסא כו', כנ"ל בשם הע"ח²⁵, י"ל, ע"פ הידוע ההפרש בין הנשמות למלאכים, דמלאכים הם נבראים ממש, שנבראו מכח האלקי בבחי' יש מאין, והיינו שהן בחי' יש ממש, ולא אלקות, אבל בנשמות, גם כמו שנבראו להיות בחי' יש זהו מה שהאלקות גופא נעשה בבחי' יש כו'²⁶, וכמ"ש בבה"ז²⁷ פ' פנחס ע"פ²⁸ ובחדש הראשון כו'. ועפ"ז י"ל, דבמלאכים, בחי' כח ומקור הדבור הוא בבחי' העלם והסתר מהם, דמה שמאיר בהם בגילוי הן בחי' האותיות של הפרסא המפסקת, שזהו בחי' עצם השם שלהם כו' כנ"ל, והיינו (ש)האותיות שבהתגלות, דבחי' זו גופא היא ג"כ בחי' נברא לבד כו', וכמ"ש במ"א²⁹ דהחיות המתלבש בנבראים בבחי' גילוי גם הוא בחי' בריאה וגבול כו', וכמו האורות נפש רוח, כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיהי חד כו'³⁰. אבל בחי' החיות האמיתי דבחי' עצמות הדבור, הוא בבחי' העלם והסתר מהם כו' (ובאמת, בחי' נקודת המלכות ששוברת ובוקעת את המסך ומאירה בעצמה בבריאה, ה"ז למעלה גם מבחי' אימא עילאה דמקננא בכורסייא, שזהו מה שמאיר בג"ס הראשונות דבריאה, ובחי' נקודת המלכות הנ"ל היא בבחי' רישא דא"א דבריאה כו', כמ"ש בע"ח³¹, ומבואר בע"ח שער כסה"כ³², דבחי' אימא דמקננא בכורסייא היינו בחי' הנשמה דבריאה, וידוע דבחי' הנשמה נעלם ונסתר מן המלאכים, וכמשנת"ל (ד"ה כה אמר ה')³¹, וכ"ש בחי' נקודת המלכות הנ"ל). ונמצא, דמלאכים, הרי בחי' מקור הדבור מובדל מהם, הגם שמתלבש בהם, וכנ"ל (ד"ה בשעה שהקדימו³²) בענין שם אל כו', מ"מ, ה"ה מתעלם ומסתתר מהם. (והגם דבנפש וגוף באדם למטה, שהנפש האלקי מתעלם ומסתתר כו', דאל"כ הי' הגוף מתבטל כו', ומ"מ היא בבחי' חיות בגילוי כו', הנה באמת הגילוי הוא בחי' המציאות לבד, לא בחי' המהות כו' (משא"כ שרש הנשמה בהנשמה הוא בבחי' מהות, ובדוגמת הלכות התורה [שהן] מהות ח"ע, כאור הנשמה כו'). ועו"ל, דדוקא בעוה"ז יכול להיות התחברות שני הפכים, ו[ה]גם שמתעלם ומסתתר, ומ"מ הוא חי מזה בבחי' הרגש החיות כו', אבל למעלה, י"ל, דמה שמתעלם ומסתתר אין זה גילוי, והיינו שלא זהו בחי' החיות שמחי' אותם כו' (שהרי עבודת המלאכים שזהו חיותם כו' הוא בבחי' רוח ונפש כו' וכמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח³³)). וזהו דבחי' מקור הדבור מובדל מהם, דהתהוותם וחיותם הוא מבחי' האותיות המתגלים לחוץ, אבל עצמות הדבור, הגם שזה שרשם, מ"מ, ה"ה מובדל מהם כו'.

(וצ"ע ממה דאיתא באגה"ק בקו"א בד"ה להבין מ"ש בפע"ח בסופו³⁴, הרי נודע שכל מלאך שהוא שליח מלמעלה אזי נק' בשם הוי' ממש השוכן בקרבו כו', ולכאורה,

29 ראה אוה"ת ויצא קפב, ב. ויקרא (כרך ב) ע' תסג.
 30 ס"כ (קל, א).
 31 לעיל ע' תקנט.
 32 ע' תקצה.
 33 קנה, א.
 34 שם (קנט, א).

23 ד"ה בשעה שהקדימו (לעיל ע' תקפח ואילך).
 24 שם ע' תקצג ואילך.
 25 שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ו.
 26 ראה לקו"ש ח"ט ע' 412 הערה 23. חל"ט ע' 140 הערה 25.
 27 ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קטו, א ואילך. ולהצ"צ ח"א ע' תקמח.
 28 פינחס כה, טז.

איך שם הוי' שורה במלאך נברא, ונק' כך, והיינו שזהו החיות המחי' אותו בעת ההיא, ואינו מוכן, איך שם הוי' מתלבש בנברא להחיותו בגילוי כו'. ובד"ה להבין אמרי בינה³⁵ מוכן שזה רק הארת שם הוי', יעו"ש, מ"מ, צ"ע איך הוא. וכמ"א מבואר (בד"ה יצאו כל צבאות ה' בס' שמות³⁶) שז"ע אות הוא בצבא דילי³⁷, דצבא הן המלאכים, וענין אות הוא בצבא כו' היינו גילוי אור האצילות במלאכים דבי"ע, ומבואר שם שז"ע שגם בבי"ע יהי' איהו וגרמוהי חד³⁸ כמו באצילות, וכמ"ש בתו"א פ' בא ד"ה בעצם היום הזה³⁹ בענין הוי' צבאות, וזה ממשיכים נש"י שיהי' גם בבי"ע בחי' איהו וגרמוהי חד (והיינו גם בנבראים דבי"ע, לא בהע"ס שלהם לבד. והגם דבאצילות, שבהכלים איהו וגרמוהי חד, ומ"מ, גם בנשמות אין הקו מתלבש בהם, וכ"ש מלאכים כו', וכמ"ש ד"ה איהו וחיוהי חד⁴⁰, אפשר י"ל, דלהיות שבכדי שתהי' ההמשכה שגם בי"ע תהי' כמו אצילות, שרש ההמשכה מלמעלה מאצילות, ולזאת נמשך גם בנבראים דבי"ע. וע"ד אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין⁴⁰, דמבואר במ"א⁴¹ דמפני שהגילוי הוא מאוא"ס הסוכ"ע, לזאת הוא בכולהו עלמין בשוה כו'. ועד"ז י"ל בענין הנ"ל. גם י"ל, לפי שההמשכה היא ע"י עבודת נש"י למטה, שמקבלים סיוע בעבודתם מהמלאכים, לכן נמשך הגילוי במלאכים ג"כ כו'), וע"ד מהלכים בין העומדים⁴², שע"י הנשמות נעשים המלאכים ג"כ בבחי' מהלכים כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה כה כו' אם בדרכי תלך כו'⁴³. א"כ, זהו מה שנעשה ע"י עבודת הנשמות, שיהי' גילוי אוא"ס גם בנבראים דבי"ע, אבל מצ"ע, מה שמאיר בהם בגילוי הוא מבחי' אותיות הדבור שבהתגלות לבד כו'. ומה שהמלאך בד"כ נק' שליח, היינו שהן שלוחי השפע, שהן ממוצעים שע"י נמשך השפע האלקית בעולמות, וכמו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש כו'⁴⁴, ואז באמת אומרים קדוש כו' ה' צבאות כו'⁴⁵, ששם ה' מובדל ממנו כו', וכמ"ש בקו"א הנ"ל).

אבל בנשמות, שגם כמו שהם בבחי' נברא לא נשתנו בעצם מהותם, י"ל שמאיר בהם בחי' שרשם ומקורם כו', והגם שאינו מאיר בגילוי ממש, מ"מ, אין זה בדרך העלם והסתרת כו'. והענין הוא, כמשנת"ל (ד"ה כה אמר ה'⁴⁶) ההפרש בין התלבשות ח"ע דאצילות באור הנשמה דמלכות דבריאה ויצירה שבהלכות, להתלבשות אור הנשמה בנ"ר⁴⁷ דמלאכים, דלהיות דהמלאכים ונ"ר שלהם הם בחי' נברא, לזאת, בחי' אור הנשמה המתלבש בהם

שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.

(41) ראה לקו"ת שם. סה"מ תרנ"ח ס"ע רח ואילך. תרצ"ט ע' 123 ואילך. הישי"ת ע' 111 ואילך.

(42) זכרי' ג, ז.

(43) תו"א ס"פ וישב ל, ג.

(44) ראה תנחומא ויגש ו. ובכ"מ.

(45) ישעי' ו, ג.

(46) ע' תקנט.

(47) - בנפש רוח.

(35) אגה"ק סי' כה (קמא, סע"א).

(36) אוה"ת בא ע' שכח ואילך.

(37) ראה תגיגה טז, רע"א (כגירסת העין יעקב). חדא"ג מהרש"א שם. לקו"ת נשא כח, ד. האזינו עד, ג ואילך. שה"ש כא, ב. תו"ח בא קיד, ד. אוה"ת בא ע' שכט. סה"מ פר"ת ע' רמז ואילך. ד"ה באתי לגני תש"מ פ"ה (תורת מנחם - ספר המאמרים באתי לגני ח"א ע' שסב).

(38) תקו"ז בהקדמה (ג, ב).

(39) ס, ב ואילך. וראה תו"ח שמות ואוה"ת בא שם.

(40) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת פקודי ג, א מציין לזהר ח"ב קכה, ב (ובלקו"ת שם מציין גם לזהר שם סז, ב. וראה גם

תפא

הוא בבחי' העלם והסתר, כהסתר הבורא מהנברא כו', אבל אור הנשמה דמלכות דברי' ויצירה, שזהו אלקות, הרי התלבשות בחי' ח"ע באור הנשמה אינו בבחי' העלם והסתר, אלא בבחי' גילוי המהות ממש כו', ולזאת, בהלכות הערוכות לפנינו, הגם שמה שמאיר בגילוי ממש בהם הוא רק בחי' אור הנשמה דמלכות דב"י⁵⁰, מ"מ, ה"ה תופס ממש במהות ח"ע שמלוכש באור הנשמה, מאחר שאופן ההתלבשות דח"ע באור הנשמה אינו שמתעלם ומסתתר, רק מאיר בגילוי המהות ממש, ולזאת, גם בהלכות הערוכות לפנינו, הגם שאינו מאיר בחי' ח"ע בגילוי ממש, מ"מ, הרי יש בזה ממש בחי' מהות ח"ע, שאינו מעלים א"ע, כי אם הוא בבחי' מיעוט לבד כו', וה"ה תופס במהות ח"ע ממש, ויכול לבוא למדרי' זו שיאיר בגילוי ממש כו'. וכמו"כ בנשמות, מאחר שבעצם מהותן הם אלקות, א"כ, בחי' שרש ומקור הנשמה אינו מתעלם ומסתתר מהם כו'. ולא כמו במלאכים, הגם שיש בהם ג"כ בחי' שרשם ומקורם, שז"ע שם אל שבהם, מ"מ, להיותם נבראים ממש, הרי בהם אופן התלבשות שרשם ומקורם הוא שמתעלם ומסתתר מהם ומובדל מהם לגמרי כו' כנ"ל. אבל בנשמות, להיותן אלקות, הנה אופן התלבשות שרשם ומקורם הוא שאינו מתעלם כו', ולזאת, הגם שמה שמאיר בגילוי הוא רק הארת הנשמות שבהתגלות, ובחי' שרש הנשמה אינו מאיר בגילוי, הרי אין זה העלם והסתר, כ"א בחי' מיעוט לבד כו' (דנש"י ותורה הם באופן אחד, וכמו שהוא בתורה, כן הוא בנש"י, רק ההפרש כללי בהם הוא, מה שאורייתא וקוב"ה כולא חד⁵¹, ונש"י נתהוו בבחי' מהות בפ"ע כו', אבל שוים הם, שהן אלקות ממש, וההתלבשות הוא באופן הנ"ל). ולכן במלאכים אינו נוגע כ"כ שרשם ומקורם, מאחר שהוא בבחי' העלם והסתר מהם כו', כנ"ל, אבל נשמות, ה"ה נחשבים במדרי' שרשם ומקורם, שאינו מתעלם מהם, כ"א בבחי' מיעוט לבד כו'. והראי, שהרי באפשר לנשמות להגיע בעבודתם למדרי' שרש ומקור נשמתם, וכמ"ש במ"א⁵⁰ בענין התפלה, שנק' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה⁵¹, בחי' שרש ומקור הנשמה כו'. ועמשנת"ל (ד"ה וידבר כו' במדב"ס⁵²) שהארת בחי' א"ק בהכרח שיהי' בכאו"א מישראל כו'. וא"כ, בנשמות מאיר בהם בחי' שרשם ומקורם כמו שחצובות מתחת כסה"כ, שזהו בחי' אימא עילאה דמקנא בכורסייא כו'.

אמנם באמת שרש הנשמות הוא למעלה מבחי' כסה"כ הנ"ל, דמה שארז"ל דנשמות חצובות מתחת כסה"כ, היינו כמו שהן בכריאה (ושם הם בבחי' כסה"כ למעלה מהמלאכים כו'), אבל שרשם הוא באצילות. דהנה נת"ל (בד"ה הנ"ל⁵³), דענין ישראל עלו במח"י⁵⁴ היינו כמ"ש בע"ח⁵⁵ דאצילות הוא בחי' מח, והו"ע בחי' כמראה אדם שעל הכסא כו'⁵⁶.

רעג. המשך תער"ב ח"א ס"ע קיג ואילך. סה"מ תרע"ח ע' קצו.
לעיל ע' רסח. ועוד.
53) לעיל ע' דש. וראה גם לעיל ע' תר.
54) ב"ר פ"א, ד.
55) ראה שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב.
56) ע"פ יחזקאל א, כו.

48) - דבריאה יצירה.
49) ראה לעיל ע' קכח. וש"נ.
50) ראה לקו"ת בשלח ב, ב ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' רכב ואילך. תש"ח ע' 80 ואילך. וראה לעיל ע' תסה. וש"נ.
51) ויצא כה, יב.
52) לעיל ע' שה. וראה לקו"ת תזריע כא, א. אוה"ת ויקרא (כרך ב) ע' תקט ואילך. ביאורי הזהר להצי"צ ח"א ע' רסד. ע'

כו, וע"י נש"י נעשים גם דברים התחתונים כלים לאלקות כו' (וכמשנת"ל ד"ה תקעו"ז ושא"ד³⁸). וזהו מה שארו"ל³⁹ ישראל עלו במח, ומחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר, להיות שתכלית עיקר הכוונה הוא בשביל נש"י, דבשביל זה צמצם א"ע כבי' להתלבש א"ע בבחי' ציור אדם כו, כנ"ל.

תפמ

וזהו גופא ענין בחי' ציור אדם למעלה, דהיינו מה שנש"י עלו במחשבה. דהנה⁴⁰, נשמות הן בבחי' ציור אדם, כי יש נשמות שהן בבחי' מוחין שבראש, והן ראשי אלפי ישראל אשר עיקר עסקם ועבודתם הוא בעסק התורה ובידיעת אלקות כו, וכן בתפלה עיקר עבודתם הוא בבחי' התבוננות והשגת אלקות בבחי' הביטול שמצד המוחין, דהעיקר הוא בבחי' ד"ע כו, וכמ"ש במ"א⁴¹ (ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה רס"ה⁴²), וכמו"כ בבחי' אה"ר ואהבה בתענוגים, שזהו מצד בחי' המוחין כו. ויש נשמות שהן בבחי' מדות, דעיקר עבודתם הוא בתפלה ובהתעוררות אהבה ויראה בהתגלות הלב כו, וזה ג"כ ע"י התבוננות, אבל העיקר הוא התפעלות המדות כו, וההתבוננות היא בענינים השייכים למדות כו. ויש שהן בבחי' עקביים, ושייכים לעש"י כפ"מ בקיום התו"מ, ונק' תמים במעשיו כו⁴³, וכמ"ש במ"א⁴⁴. וכמ"ש במד"ר תשא פ"מ⁴⁵ עד שאדה"ר מוטל גולם הראה לו הקב"ה כל צדיק וצדיק שעתיד לעמוד ממנו, יש שהוא תלוי בראשו של אדם, ויש שהוא תלוי בשערו, ויש שהוא תלוי בזרועו כו. וזהו"ע ציור אדם למעלה, מה שנש"י עלו במחשבה, שהן מכון לשבתו, והוא מתלבש בהם, וכמ"ש⁴⁶ נודע בשערים בעלה, בכל חד לפום מה דמשער בלבי⁴⁷ ה"ה נודע בהם, דפי' נודע ל' חיבור והתקשרות⁴⁸, כדמיון חיבור והתקשרות הנשמה באברי הגוף כו, כן האלקות מתלבש בנשמות בבחי' חיבור והתקשרות כו, דזהו בנשמות למטה, וכמו"כ בנשמות למעלה שעלו במח, דאוא"ס מתלבש במח' זו, ה"ז בחי' ציור אדם כו. ונמצא, דבחי' הנשמות למעלה הן בדוגמת בחי' הכלים דע"ס. ואדרבה, מה שאוא"ס מצמצם עצמו בהכלים דע"ס, זהו לפי שישראל עלו במחשבה, שמבואר במ"א⁴⁹ שזהו בחי' מחה"ק דא"ק, שהוא בחי' אדם, והיינו בחי' מח' הנ"ל, וכמשנת"ל (ד"ה וידבר כו' במדבר סיני⁵⁰), וכן גם למעלה מזה, לפני הצמצום, הו"ע גליף גליפו בטה"ע כו, דכ"ז הוא שרש נש"י שעלו במח' לפני הצמצום כו, וכמשי"ת⁵¹, רק דשם אינו שייך ציור אדם, להיות כי אינו שייך שם ענין ההתהוות, ולא ענין ההגבלה וההתחלקות כו, אך בשביל מחשבה זו ה"י הצמצום, ונתהווה בחי' פרצוף דא"ק, שזהו בחי' ציור אדם דנש"י, וכן אח"כ בבחי' כלים דע"ס דאצילות כו' (ונר' דנשמות הן בחי' לבוש אל האור קודם שמתלבש עדיין בהכלים, וע"י שמתלבש האור בלבוש זה, הוא

ואילך. המשך תער"כ ח"א ע' קנו ואילך. ח"ב ע' תשסב ואילך.

סה"מ תש"ג ע' 58. ע' 68 ואילך.

(45) פיסקא ג.

(46) משלי לא, כג.

(47) זח"א קג, ריש ע"ב.

(48) ראה לקו"ת במדבר א, א. אוה"ת נ"ך (כרך א) ע' תרמו.

וראה תניא ספ"ג (ז, ב). ובכ"מ.

(49) ראה לקו"ת שה"ש יח, ב. ועוד.

(50) ע' שה ואילך.

(51) לקמן ע' תרמ ואילך.

(37) לעיל ע' תסג ואילך.

(38) = ושאר דרושים.

(39) ב"ר פ"א, ד.

(40) בהבא לקמן - ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים

ח"א ע' עו ואילך.

(41) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' עו.

(42) סה"מ תרס"ה ס"ע טו ואילך. וראה גם סה"מ תש"ג ע'

51.

(43) ע"פ סדר הקפות לשמח"ת.

(44) ראה דרך חיים ז, ב ואילך. סה"מ תרס"ה שם ע' יח

מתצמצם ומתלבש בהכלים. ובדוגמת לבוש הנשמות, שמבואר במ"א⁵², דהנשמות כמו שהן למעלה, הגם שאין להם גוף כמו המלאכים (ולכן לא שמעו הנביאים שירת הנשמות כו'⁵³), מ"מ, יש להם לבוש, שע"י היא משגת השגתה בג"ע כו' (כי בלא לבוש אינו שייך שום כח פרטי כמו השגה וכה"ג), אלא שהוא לבוש דק מאד, ולא כמו גוף כו'. ובמ"א⁵⁴ מבואר בשם שעה"ק להרח"ו ז"ל⁵⁵ דלבוש מחצב הנשמות הוא למטה ממחצב הספירות כו', וי"ל דהיינו בהתהוות הנשמות בפועל, שהן למטה מהספירות כו', ועמ"ש בלק"ת בהביאור הב' דיונת⁵⁶ ובבה"ז המובא שם⁵⁷). ולכן התהוות הנשמות באצילות הוא מבחי הכלים דע"ס כו', להיות דמה שישראל עלו במחשבה זהו עיקר בחי' כמראה אדם⁵⁸, ועי"ז מתלבש בבחי' הכלים, ולזאת, התהוות הנשמות הוא מבחי' הכלים, בחי' אדה"ע כו'.

ונמצא דשרש הנשמות הוא למעלה מבחי' הכסא, כ"א מבחי' אדה"ע שעל הכסא, שעז"א⁵⁸ ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, דהיינו מה שישראל עלו במחשבה, והיינו בחי' הכלים דע"ס, וזהו שרש התהוות הנשמות מבחי' הכלים (וי"ל דזה"ע מה ששרש ס"ר נשמות הן מס"ר אותיות התורה⁵⁹, שהן אותיות המחשבה כנ"ל⁶⁰, דהיינו בחי' הכלים דע"ס דאצילות כו'), הרי שרשם למעלה מבחי' הכסא כו'.

תע

והגם⁶¹ דשרש המלאכים הוא ג"כ מבחי' הכלים דע"ס כו', הרי ידוע⁶² דהמלאכים הם מבחי' חיצוניות הכלים, ונשמות מפנימיות הכלים כו'. והענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה אנכי⁶³) ההפרש בין דבור למחשבה, דהדבור בשביל הזולת, והמחשבה היא בשביל עצמו כו'⁶⁴, וכמו"כ הוא ההפרש בכלים דאצילות בין בחי' פנימיות הכלים לחיצוניות הכלים, דידוע⁶⁵ דבחי' פנימיות הכלים (הוא לצורך עצמה, לקבל את האור, וכמו עד"מ הכוס שנותנין לתוכו מים או יין, הרי תוכו הוא לעצמו, היינו מה שהוא כלי לקבלה, דבלעדי זאת אינו כלי כלל, וע"י התוך הוא כלי לקבל מה שנותנים בו, וחיצוניות הכלי הוא לאחוז בה ולשתות ע"י, הרי דחיצוניות הכלי אינו לקבל לעצמה, כ"א לפעול פעולה חוץ להעצם כו'. ובד"כ הם ב' מיני כלים, כלים פשוטים, וכלים מקבלים, דכלים פשוטים אין להם כלי קיבול לעצמן, כ"א לפעול דבר לבד, וכלים מקבלים הם לקבל לעצמן כו'.

61 בהבא לקמן - ראה ד"ה ויהי בשלח תרכ"ז וד"ה ופרעה הקריב תרל"ג שבהערה 1. וראה מקומות שצויינו בהערה 65.

62 ראה עץ חיים שער כח (שער העיבורים) פ"א. שער מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש י. פרי עץ חיים שער השבת פ"י. לקו"ת פ' ראה כו', ד ואילך. דרושים ליוהכ"פ ע, ג. סה"מ תר"ן ע' רצ. תרנ"ד ע' רנד ואילך. תרס"ה ע' קיט. לעיל ס"ע קעז ואילך. ועוד.

63 ע' תרג.

64 ראה תו"א יתרו ע"א. א. לקו"ת בהר מא, סע"א. סה"מ עטר"ת ע' לח. פר"ת ע' קנט ואילך. ובכ"מ.

65 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' קעט. ח"ב ע' תכד ואילך. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"ב ע' תשלא. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תקפו. אמרי בינה שער הק"ש פט"ז (כו, ב ואילך). דרך מצותיך קנו, ב. סה"מ תרצ"א ע' קא.

52 ראה סה"מ תרס"ה ס"ע קסט ואילך. תרפ"ו ס"ע רעט ואילך.

53 ראה לקו"ת ברכה צח, א. סידור עם דא"ח ערה, ד ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ע' רסט ואילך. וש"נ. תרנ"ג ע' ריח. תרנ"ד ס"ע רנג ואילך. עטר"ת ס"ע שצט ואילך. ועוד.

54 ראה ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' ערב ואילך. וראה סה"מ עטר"ת ע' שט. ד"ה ויהי אומן את הדסה תשי"ג (סה"מ תשי"ג ע' קג). ד"ה הנ"ל תשכ"ד (סה"מ תשכ"ד ע' קלא ואילך).

55 ח"ג שער ב.

56 לקו"ת שה"ש יט, ג.

57 ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קיד, סע"ד ואילך. ולהצ"צ ח"א ס"ע תקמו ואילך.

58 יחזקאל א, כו.

59 ראה זהר חדש פח, ד. מגלה עמוקות אופן קפו. וראה סה"מ תרפ"ט ע' 69.

60 ד"ה בשעה שהקדימו (ע' תקצח).

כו' (ומה שנא' ע"ז בראשית בחוכמתא כו'⁹⁰, י"ל, להיות כי הט' מאמרות הן שבאו בבי"ע, והמאמר א' הוא בחי' אצילות עדיין, ולהיות דאבא עילאה מקננא באצילות⁹¹, ואצילות הוא בחי' יו"ד דש' הוי', כידוע⁹², לכן נא' ע"ז בראשית כו'. גם י"ל דזהו בחי' כח הדבור, דהיינו כמו שהדבור כלול במח', דבשרשו זהו בחי' התכללות המלכות בחכמה, וכמ"ש במ"א⁹³ בענין מים במים כו'⁹⁴). וזהו ג"כ שרש המלאכים בבחי' מח', היינו בחי' דבור שבמח', שכ"ז הוא מה ששייך אל הזולת כו'. אבל שרש הנשמות הוא בבחי' מח' שבמח', והיינו כמו שחושב את השכל לעצמו, והיינו בחי' פנימיות הכלים כו'.

תעב

ושרש הענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה בשעה שהקדימו⁹⁵) בענין מ"ה וב"ן, דשם ב"ן הוא בחי' רוח הבהמה היורדת למטה⁹⁶, ושם מ"ה הוא בחי' רוח האדם העולה למעלה⁹⁶, והיינו מה שטבע העלול לדבק בעילתו⁹⁷ ולהכלל בו כו', וכמשנת"ל שם בענין האור, אשר טבעו לעלות למעלה, והוא חפץ ומשתוקק להכלל במקורו, ולא להיות בבחי' ירידה, רק שהכלים אוחזים בהאור, ופועלים שיהי' בבחי' ירידה והמשכה כו'. ומאחר ששם מ"ה, דהיינו בחי' עצמות האורות דאצילות, הן בבחי' עלי' למעלה, לזאת, גם בחי' האותיות והכלים דמ"ה) דהיינו בחי' פנימיות הכלים, שמתאחדים בהאור, עם היות שממשיכים את האור, מ"מ, ההמשכה היא רק לעצמו. וזהו"ע מחשבה, חשב מ"ה⁹⁸, היינו אותיות דמ"ה, דהגילוי הוא לעצמו, לא לזולתו. והיינו נשמות, דבעצם מהותן הן אלקות כו', כנ"ל. וזהו"ע⁹⁹ נשמה שנתת בי טהורה היא¹⁰⁰, פי' טהורה היא היינו בהנשמה כמו שהיא באצילות, שהיא בבחי' טהורה, מל' כעצם השמים לטהור¹⁰¹, ותרגומו של צהרים טיהרא¹⁰², דהיינו בחי' בהירות האור, שלא יש שום דבר המסתיר, וכמו תוקף בהירות השמש בצהרים, מפני שעומדת באמצע הרקיע, ואין שום דבר מסתיר עלי' כו'¹⁰³, וזהו ג"כ ענין טהורה היא, שהנשמה היא בבחי' בהירות האור באצילות. והיינו מצד הכלים דאצילות, שזהו בחי' טהורה. דהנה, יש קדוש וטהור, דענין קדוש הוא בחי' הבדלה בערך, וכמו אל תגע בי כי קדשתיך¹⁰⁴, שהו"ע רוממות בערך בהפלאה גדולה, שמובדל לעצמו, בלי שום השתתפות עמו גם בקצת ערך כלל, ולכך נק' קדוש, שהוא מובדל מכל אדם. אמנם פי' טהור הוא, שאינו קדוש ומובדל מעיקר תולדתו, אלא הוא כשאר אדם, ונתפס בערך¹⁰⁵, רק שאור נשמתו טהורה היא בבחי' הבהירות יותר מכל הנשמות, שמאירה יותר אור נשמתו,

98) זח"א כד, א. תו"א ויגש מג, סע"ד. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' קמח. לעיל ע' עט. ועוד.

99) בהבא לקמן - ראה אוה"ת ואתחנן שבהערה 1. ובשינויים - מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ב ע' תנט ואילך.

100) ברכת "אלקי נשמה" בברכות השחר (ברכות ט, ב).

101) משפטים כד, י.

102) ראה ישעי' טז, ג ובתי"ש שם. ובכ"מ.

103) ראה תמיד לב, א.

104) ישעי' סה, ה (ושם: אל תגש בי כי קדשתיך. אבל כ"ה כבפנים ברשב"ם וירא יט, ט. לקו"ת ואתחנן ט, ב. ועוד).

105) בעוד: במאמרי אדמו"ר הזקן ואוה"ת ואתחנן שם: בערך עמהם.

90) כ"ה בכ"מ בדא"ח, ובתרגום ירושלמי בראשית א, א: בחוכמא.

91) ראה לעיל ע' יב. וש"נ.

92) ראה עץ חיים שער ג (סדר האצי' להרח"ו) פ"א. שער מב (שער דרושי אבי"ע) ספ"ב. ועוד.

93) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"ב ס"ע יח ואילך. ע' כ ואילך. וש"נ. אוה"ת שה"ש (כרך א) ע' י ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רסו ואילך. ס"ע שעז ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תת ואילך. ע' תתפא.

94) ב"ר פ"ה, ב. וש"נ. ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א (בתחילתה).

95) לעיל ע' תקצה ואילך.

96) קהלת ג, כא (בשינוי).

97) ראה אוה"ת בראשית (כרך ו) תתרנ"ד, א. תתרנ"ו, א. סה"מ תרכ"ח ע' ה. תרכ"ט ס"ע ט ואילך. לעיל ע' קנ.

מפני שלא יש עלי דברים המסתירים כו', הרי שמציא[ו]ת הנשמה נתפס בערך א' עם שארי נשמות, רק שבטהרה, שהוא תוקף הבהירות והזדככות, היא נבדלת מכל הנשמות, והיינו שנזדככה ונטהרה מכל עכרוּרית ופסולת, ואין שום דבר המסתיר עלי, ולזאת היא בבחי' טהורה ובהירות, שמאירה ביותר כו', וכאשר יש דברים המסתירים, שהן לבושים הצואים המלבישים את הנשמה, הרי אינה מאירה אור נשמתו כו', וכאשר אין שום דבר המסתיר, ממילא מאירה ביותר כו', אבל אין זה שמובדלת בעצם מהותה, כ"א בענין הטהרה לבד כו'. וכ"כ בזהר תזריע דמ"ח ע"ב בפ"י טהור¹⁰⁶, דלא איקרי טהור אלא מסט' דמסאבא, וכד נפק ממסאבא איקרי טהור, דכתיב¹⁰⁷ מי יתן טהור מטמא כו', והיינו שנזדכך מכל סיג וישות, שנמשל לעכרוּרית, ובא לידי בהירות בתכלית, והוא הביטול מיש לאין כו', אבל לא בחי' אין בעצם, שנק' קדוש, שלא שייך בו ענין הזדככות כלל, כי הזדככות הוא להסיר כל עכרוּרית המחשיך, גם הדק שבדקות, עד שיזדכך לגמרי, ובבחי' אין בעצם, שאין בו שום ישות ועכרוּרית, אינו שייך ענין ההזדככות, כ"א נק' קדוש, שמובדל בערך, אבל ענין טהור הוא, שהוא בחי' מציאות דבר, ששייך בו ענין הישות והעכרוּרית, אלא שהוא טהור מזה, או שנטהר כו', וכמו לפני ה' תטהרו כו'¹⁰⁸. וזה"ע טהורה, דקאי על בחי' הכלים דאצילות, שהן בבחי' מציאות דבר מה, אלא שהן בבחי' תכלית הטהרה והזיכוך, ולזאת הן בבחי' הבהירות, שאינם מסתירים על האור, דעש"ז נק' ספירות, ע"ש הבהירות, כידוע ומבואר במ"א¹⁰⁹, וזהו ג"כ ענין נשמה שנתת בי טהורה היא, דהיינו מצד שרש הנשמה כמו שהיא בבחי' כלים דאצי, היא בבחי' טהורה, ואח"כ כמו שירדה לבי"ע, עז"א¹⁰⁰ אתה בראת כו'.

תעג

והנה באמת בחי' טהורה היא הוא בחי' שרש הנשמה כמו שהיא מושרשת למע' מבחי' הכלים דע"ס דאצי. והענין, דהנה נת"ל (ד"ה בשעה שהקדימו¹¹⁰) שיש בחי' מח' וכח המח', ומבואר במ"א¹¹¹ דב' בחי' אלו הן בחי' אותיות הכתיבה ואותיות החקיקה. דהנה¹¹², התורה נק' תורה שבכתב¹¹³, אמנם בהלוחות כתיב¹¹⁴ והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות, נמצא, שיש בתורה ב' מיני אותיות, אותיות הכתיבה ואותיות החקיקה. ולהיות דשרש נש"י הן מאותיות התורה, כמשנת"ל¹¹⁵, לזאת, גם בנשמות יש ב' בחי' אלו.

והנה, ההפרש בין ב' מיני אותיות אלו, יובן עד"מ בגשמיות, ההפרש בין כתיבה לחקיקה הוא, דבאותיות הנכתבים בדיו על הקלף, הנה הדיו הוא דבר בפ"ע, ואינו מגופו ומהותו של הקלף, אך כשמצטייר הדיו בצורת אותיות על הקלף, ידבקו והיו לאחדים,

111 ראה ד"ה אם בחוקותי במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' קח ואילך. אוה"ת ויקרא ע' תתקכב. שם ס"ע תתקלג ואילך. וראה לקו"ת בחוקותי מה, א ואילך. מו, א ואילך.
112 בהבא לקמן - ראה ביאור לד"ה אם בחוקותי שבהערה 1. ובשינויים - בלקו"ת בחוקותי מה, ד. וראה גם אוה"ת ויקרא שם ע' תתקכא. ע' תתקכב ואילך. וראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' קז ואילך. קיד ואילך.
113 שבת לא, א. יומא כת, ב. ובכ"מ.
114 תשא לב, טז.
115 ד"ה בשעה שהקדימו ע' תקצח.

106 ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ע, סע"ב. ולהצ"צ ח"א ע' שלד.
107 איוב יד, ד.
108 אחרי טו, ל.
109 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"א ע' סז ואילך.
ע' צ ואילך. אוה"ת חיי שרה קו, ב. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' ע ואילך. המשך תעריב ח"א ע' ר ואילך. וראה גם פרדס שער ח (שער מהות והנהגה) רפ"ב. לקו"ת אמור לה, ב.
110 ע' תקצט.

תפב

ובע"ס דכתר ההנהגה היא מצד האור, והכלי היא כמו בהעלם, ומה שבגילוי הוא האור כו'. וי"ל שזהו כענין ב' השילובים⁷⁶, דבשילוב הוי' באד', ההנהגה היא משם אד' ע"י שם הוי' שמתעלם בו כו', ובשילוב אד' בהוי', הגם שיש ג"כ פעולת שם אד', מ"מ, הרי ההנהגה היא משם הוי'. ומבואר במ"א⁷⁷ שזהו כמו לעתיד, שיהי' ג"כ גוף, שזהו מצד שם אד', אבל הגוף יהי' ג"כ אלקות, ויהי' ניזון מגילוי אוא"ס שיאיר בגילוי לעתיד כו', והיינו כנ"ל, שהכלים הם כמהות האור, וזהו שהגוף שמשם אד' יהי' אלקות, ויאיר בו גילוי אוא"ס, שיהי' ניזון מהאוא"ס שיאיר בו בגילוי כו' (וצ"ל דלעתיד יהי' למעלה במדרי' מהנ"ל, שגם עצמות האור יאיר בגילוי ממש כו').

וב'⁷⁸ מדריגות הנ"ל, אותיות הכתיבה ואותיות החקיקה, זהו בחי' מח' וכח המח'⁷⁹. דהנה, אותיות המח' ה"ה אותיות מורגשים בבחי' מציאות, ועם היות שאינן מורגשים אל הזולת כמו הדבור, מ"מ ה"ה מורגשים לעצמו, וכמו כשחושב איזה ענין שכלי, ה"ה מרגיש את האותיות, לא מיבעי כשחושב מה לדבר, שזהו דבור שבמחשבה, כנ"ל (ד"ה פנים בפנים⁸⁰), ודאי מורגשים האותיות, אמנם כמו"כ כשחושב את השכל לעצמו, הרי האותיות מורגשים כו'. והאותיות הם מסתירים על האור, דכשם שאותיות הדבור מסתירים על האור, כך אותיות המחשבה מסתירים ג"כ, וכמ"ש בלק"ת ד"ה והניף ידו על הנהר⁸¹, דז"ע התפיסה שהאותיות תופסים את השכל היינו שהוא מתלבש ומתעלם בהם כו'. אלא שזהו בבחי' חיצונית השכל, והיינו כאשר השכל בא לידי השגה כו', וכידוע⁸² דהתחלת אותיות המחשבה הן בכח הבינה, שהוא השגת השכל, שא"א בלא אותיות המחשבה, ושם האותיות מורגשים בבחי' מהות ומציאות בפ"ע מן השכל, ומלבישים את השכל כו', כנ"ל. אבל בכח החכמה, אין האותיות נרגשים עדיין, וכמו בנקודת השכלה דברק המבריק, הרי נרגש רק האור, ולא האותיות, ולכן באמת אינו בא בבחי' תפיסא עדיין, שבאם לא יביא את נקודת ההשכלה באותיות המחשבה, יתעלם לגמרי כו', כנ"ל (ד"ה אנכי ה' אלקיך⁸³), והדבר פשוט שיש אותיות גם בנקודת ההשכלה, אלא שאינם מורגשים, לפי שאינן בבחי' מהות דבר בפ"ע מן השכל, ומיוחדים בתכלית עם אור השכל, ולכן נרגש רק האור השכל והאותיות אינם מורגשים כו', וזהו שהאותיות אינן מסתירים על האור, שבכח החכמה מאיר האור בגילוי רב, ונרגש מאד דקות הענין כו', כידוע⁸⁴, והיינו לפי שהאותיות אינן בבחי' מהות לעצמן כו'. וכ"ש בבחי' פנימיות החכמה, וכמו בראי' דחכמה, שהאותיות דשם אינן בבחי' מהות ומציאות לעצמן, עד שאינן נרגשים וניכרים כלל גם לעצמו, ומאיר רק האור לבד כו'. והנה ידוע דשרש האותיות הוא

ע' ריד ואילך.

(79) ראה ד"ה בשעה שהקדימו (לעיל ע' תקצט).

(80) ע' תרכא.

(81) לקו"ת צו יז, סע"א ואילך.

(82) ראה שער היחוד לאדמו"ר האמצעי ג, ב.

(83) ע' תרג.

(84) ראה המשך תער"ב ח"ג ע' איתוי ואילך. ד"ה ארע"ק

אשריכם ישראל תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' לט ואילך).

(76) ראה לקו"ת דרושים לשבת שובה סה, ד. סה"מ תר"ל

ע' מה ואילך. תרל"ג ח"א ס"ע עא ואילך. ע' עז ואילך. תר"ס

ע' סד ואילך. תרנ"ט ע' צד. ובכ"מ.

(77) לקו"ת שם. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע'

תתקטז ואילך. וראה סה"מ תרכ"ט ע' כב. וש"נ. ע' שעו ואילך.

סה"מ תרנ"ט ע' קה ואילך.

(78) בהבא לקמן (בפיסקא זו) ראה בארוכה ביאור לד"ה

אם בחוקותי בלקו"ת בחוקותי מו, א ואילך. אוה"ת ויקרא

(כרך ג) ע' תתקלג ואילך. וראה גם אוה"ת דרושים לחה"ש

בקדמות השכל, וכמ"ש באגה"ק סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם⁸⁵, והיינו בבחי' כח המשכיל שבנפש כו', ושם האותיות הן בבחי' יחוד בתכלית בכח השכל, ואינן בבחי' מהות ומציאות כלל לעצמן, שאם היו האותיות דשם בבחי' מהות לעצמן, היינו מרגישים את כח המשכיל, ומה שאין אנו מרגישים אותו, היינו מפני שהאותיות והכלים אינם בבחי' מציאות כו', והגם שאנו יודעים מציאות כח המשכיל דנודע מציאותו כו', זהו שאנו יודעים אותו ע"י כח החכמה הגלוי' כו', וכמשנת"ל (ד"ה כי המצוה הזאת⁸⁶) דכאשר נמשך איזה השכלה אנו מרגישים שנמשך מאיזה מקור כו', אבל את כח המשכיל עצמו אין אנו מרגישים כו', והיינו מפני שהאותיות דשם אינם בבחי' מהות לעצמן כו'. וזהו [ו] כמו אותיות החקיקה שהאותיות אינם בבחי' מהות לעצמן, כ"א הן מגופו של האב"ט, ומ"מ הן אותיות כו', וכמו"כ באותיות שבכח החכמה ובכח המשכיל ובכחות שלמעלה מהם, שאינם בבחי' מהות לעצמן כלל, ומיוחדים ממש עם האור כו', ומ"מ הן אותיות, שה"ה בבחי' כח עכ"פ המקור לגילוי כו', וכ"ש כח החכמה, שהוא בחי' שכל גלוי ומקור להשגה כו', אלא שהאותיות הן בגופו של דבר, לא בבחי' מהות בפ"ע כו'. וזהו"ע כח המחשבה, דהיינו כמו שאותיות המחשבה כלולים ומיוחדים באור הנפש, ואינם בבחי' מהות לעצמן כו' (והגם דאותיות הדבור ג"כ שרשן בקדמות השכל, דבאגה"ק הנ"ל מבואר הענין הזה על אותיות הדבור, הענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה אנכי ה' אלקיך⁸⁷) כללות ההפרש בין מחשבה לדבור, דמחשבה היא לעצמו, ודבור לזולתו, וא"כ, גם בשרשם בהכרח לומר דענין אותיות המחשבה הוא מה שלעצמו, ואותיות הדבור גם בשרשם ענינם לגלות אל הזולת כו', והגם דשם אינם בגדר בחי' מציאות ומהות דבר כו', מ"מ, א"א ג"כ לומר ע"ז שהן לא בבחי' מהות כלל, ושהן בבחי' יחוד ממש, מאחר שכללות ענינם הוא לגלות אל הזולת, שזהו בבחי' דבר נבדל כו', וכמשנת"ל. רק על אותיות המחשבה, שגם המציאות והגילוי שלהם הוא רק לעצמו, ע"ז שייך לומר דכמו שהן בשרשן הן בבחי' העדר המהות לגמרי, ובבחי' יחוד ממש כו'. ולכן, במלאכים שייך בחי' המחשבה, כמשנת"ל (ד"ה פנ"פ⁸⁸), והיינו בחי' דבור שבמחשבה כו', אבל בחי' החקיקה אינו שייך במלאכים כו' כמ"ש במ"א⁸⁹, כ"א בנשמות לבד שייך ענין החקיקה, וכמו אם בחקתי תלכו כו'⁹⁰, והיינו בחי' כח המחשבה כו'. וזהו נשמה שנתת בי טהורה (בי)⁹¹, דהיינו בחי' שרש הנשמה כמו שהיא בבחי' הכלים דע"ס שבכתר ובא"ק, שזהו"ע עלה במחשבה⁹², בבחי' מתה"ק דא"ק כו'.

תפג

והנה⁹³ באותיות החקיקה גופא יש ב' מיני חקיקה. הא', כמו חקיקת האותיות על האב"ט, כנ"ל. והב', כמו חקיקת האותיות שהי' בלוחות הברית, שהי' בהם

91 ברכת "אלקי נשמה" בברכות השחר (ברכות ס, ב).
 92 ב"ר פ"א, ד.
 93 בהבא לקמן - ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה שבעה ערה 1 (ע' תרצ ואילך). ונו"א - בלקו"ת חוקת שם נט, ג ואילך. וראה סה"מ עת"ר ע' ל ואילך. המשך תערוב"ח א' ע' תק. ח"ג ע' אית"ט. סה"מ תרפ"ה ע' פד. תרפ"ט ע' 254 ואילך. תרצ"ב ע' עא. ה"שי"ת ע' 63. ד"ה וידבר גו' זאת חוקת (דש"פ חוקת) תשמ"ה. לקו"ש ח"ח ע' 127 ואילך. חל"ז ע' 83 ואילך.

85 וראה גם תו"א בראשית ד, ג. מקץ מב, סע"א. מג, א. לקו"ת שה"ש ד, ב. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שנו ואילך. וש"נ תרנ"ט ע' לט. תרס"ח ע' לו. לעיל ע' רפג. וש"נ.
 86 לעיל ע' תנה.
 87 ע' תרג.
 88 ע' תרכא.
 89 ראה גם אוה"ת ויקרא (כרך ג) ע' תתקלא.
 90 בחוקתי כו, ג.

החקיקה מעבר לעבר כו', וכמ"ש⁹⁴ משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים כו', ומ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין כו'⁹⁵. והגם דלכאורה באופן כזה חסר מהאבן, והאותיות ניכרים יותר כו', אך הענין הוא בזה, דבחקיקה שאינה מעבר לעבר, הרי יש לאותיות מקום אחיזה קצת, וגם, הנה האותיות שיש להם מקום אחיזה, יכולים הן להמלאות בדיו, ולהיות ניכרים בבחי' אותיות הכתב ממש, והיינו שיהי' בהם בחי' יש ודבר ממש, שהוא בחי' דבר זר זולת עצם האב"ט, שהוא המחשיך ממש זיו הבהירות שלו כו', משא"כ כשחקוקים מעבר לעבר, הרי אין להם מקום אחיזה, וא"א למלאות המקום בדבר זר כו'.

והדוגמא מזה יובן למעלה, דהנה נת"ל דע"ס דעתיק ואריך הם כמו אותיות החקיקה, והיינו כעין חקיקה שאינה מעבר לעבר, שיש להם מקום אחיזה (וי"ל⁹⁶ זה בב' אופנים. הא', שיש להם ערך ושייכות אל הע"ס דאצילות, ובבחי' מקור להם כו', וכמ"ש במ"א⁹⁷ בענין מ"ם סתומה וסמ"ך, דמ"ם סתומה הוא מרובע, והיינו בחי' המקיף שיש לו אחיזה עדיין בפנימיות, והוא בבחי' מקור לפנימי כו', וכמו"כ כאן הוא שהע"ס שבכתר יש להם שייכות להשתל' כו'. ויותר נר' כפי אופן הב', דענין מקום אחיזה הוא כמשנת"ל (ד"ה הנ"ל⁹⁸) דאוא"ס הסובב הוא בחי' המקום של האותיות, וכמו הוא מקומו ש"ע כו'⁹⁹, ופי' מקום מקור, כמ"ש הפרדס¹⁰⁰, והיינו, כשיש עולם שייך לומר מקומו ש"ע, ר"ל מקורו כו'. ובפרט לפי הדעה¹⁰¹ שהמקום הוא הפנוי והריקות שיכנוס בו הגשם כו', דברוחניות הו"ע הצמצום ומקו"פ, והיינו בחי' הרשימו שנשאר אחר הצמצום, שזהו בחי' מקום, לפי שזה שורש הכלים שהוא בחי' מקום כו', וכמ"ש בע"ח בתחלתו בהג"ה¹⁰², וכמ"ש במ"א¹⁰³. וא"כ, ענין שיש להם מקום אחיזה היינו מצד שרשם בבחי' הרשימו כמו שהוא לאחר הצמצום כו', או מה שהם עצמן הן בבחי' מקום, שהן בבחי' איזה מציאות עכ"פ כו'). ומשו"ז הם עתידים להתמלאות בדיו ודבר זר כו'. והגם שאותיות החקיקה עצמן אינן עדיין בבחי' יש ודבר כלל, כנ"ל, אבל עתידין הן לבוא לבחי' יש ודבר נפרד באותיות הכתיבה כשיתמלאו בדיו כו', ומאחר שיש בהם ענין הכנה ליש, גם הם אינם מופשטים לגמרי מבחי' היש, אלא שאינם בבחי' מהות לעצמן, אלא נחשבים מבחי' העצמות כו'. דהנה, בחי' הכלים דע"ס דאצילות נק' בחי' יש ממש לגבי עצמות המאציל, שהרי נאמר¹⁰⁴ כולם בחכמה עשית, שהחכמה נק' בחי' עשי', וידוע¹⁰⁵ דבחי' עשי' נחשבת לבחי' דבר נפרד

תפד

101) ספר העקרים מאמר ב פי"ז. לקו"ת להאר"ז פ' תשא לג, כא (ע"פ הנה מקום אתי). וראה לעיל שם.
102) בעץ חיים דפוס שקלאו, תקמ"ב (ועוד) שער א (דרוש עגולים וישר) ענף ב (הובא בהגהות וביאורים לעץ חיים הנ"ל ע' ז הערה 97). וראה אוצ"ח בתחלתו ובהגהה שם. הובא בלקו"ת הוספות לויקרא שם.
103) סה"מ תרנ"ז שם.
104) תהלים קד, כד. וראה תניא שעהיוה"א פ"ט (פו, א ואל"ך). וראה גם תניא פ"ב בהגהה (ו, סע"א). שם ספמ"ו (סו, ב). ועוד.
105) ראה שעהיוה"א פ"ט שם. תו"א יתרו סו, א. ובכ"מ.

94) תשא לב, טו.
95) שבת קד, א. מגילה ב, סע"ב.
96) הבא לקמן בחצ"ג הוא הגהה על מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה שם. וראה סה"מ עת"ר שבהערה 93.
97) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ס"ע קנז ואילך.
אוה"ת ברכה ע' א'תתמה ואילך. סה"מ תרס"ד ס"ע טז ואילך.
המשך תער"ב ח"א ע' תטז ואילך. וראה לעיל ע' תעג.
98) לעיל ע' תרכד.
99) [=של עולם] ב"ר פס"ח, ט. פרשיי תשא לג, כא.
100) שער כג (שער ערכי הכינויים) פי"ג ערך מקום. וראה לעיל ע' נא.

תפה

והמציאות כלל, וגם אינו בבחי' מקור כלל למציאות יש כו' (רק ע"י הצמצום, שהוא בחי' ההפסק, שהאור הנמשך אינו אותו האור שהי' קודם, וכמשנת"ל (ד"ה אנכי¹¹⁴), וכידוע דצמצום הוא יותר גם מפרסא כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה פתח אליהו¹¹⁵), אבל בא"ק הוא בבחי' אפשרי המציאות, ובבחי' מקור למציאות כו'. וכמ"ש בע"ח¹¹⁶ דכלים דא"ק הן בחי' שרש נשמות דגופות כו', וזהו שאינם מופשטים מן הישות, אבל מ"מ אינן בבחי' יש ודבר כו'¹¹⁷. והתחלת התגלות הכלים הוא בעקודים, ובבחי' עתיק ואריך¹¹⁸, שהן בחי' יצירה דכללות כו', וגם שם הן בבחי' אותיות החקיקה עדיין כו'. ועיקר בחי' הכלים בבחי' מציאות ממש הן באצילות, שהן כמשל אותיות הכתיבה כו'.

אמנם ענין החקיקה מעבר לעבר, הדוגמא מזה למעלה הוא בע"ס הגנוזות במאצילן ממש, היינו באור א"ס שלפני הצמצום, וכמ"ש בזהר¹¹⁹ בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטה"ע, דפי' בריש הורמנותא דמלכא היינו בתחלת התעוררות הרצון כו', גליף גליפו בטה"ע היינו בחי' שרש הספירות כמו שהן בבחי' עלות הרצון, וכמו"כ מה שיש שרש לספי' עוד קודם עלות הרצון כו', וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח¹²⁰), וזהו בריש הורמנותא כו'. וידוע מ"ש בפרדס¹²¹ דע"ס הגנוזות הן שרשי הכלים כו', ובד"כ הן בחי' אותיות הרשימו כמו שהיו לפני הצמצום, שאינם בבחי' מציאות כלל וכלל¹²², דלפני הצמצום אינו שייך ענין המציאות כלל וכלל, גם לא בבחי' אפשרי המציאות כו', וזהו שלא יש להם מקום אחיזה כלל (כי אינן בשום בחי' מציאות כלל שיהי' שייך לומר עליהם מקור כו', וגם אינם בבחי' מקום כו'), וא"א להתמלאות בדיו כו', היינו שאינם בגדר בחי' מקור להמציאות שאחר הצמצום כו', והי' מאיר גילוי אוא"ס ממש ע"י האותיות בלי שום הסתר והעלם ח"ו כלל וכלל כו'. וזה הי' הצמצום, שנתעלם האור מן האותיות ונתגלה בחי' כח הגבול כו', וכמשנת"ל, וכמ"ש במ"א (בד"ה תקעו רס"ד¹²³), אבל לפני הצמצום הי' מאיר האור בגילוי ע"י האותיות, שהאיר גילוי בחי' אוא"ס הבלי גבול ממש כו', והיינו לפי שהאותיות אינם בבחי' מהות בפ"ע ח"ו כלל וכלל, כ"א הם בחי' האור ממש, רק בחי' כח הגבול שבו כו'.

וזוהן נשמה שנתת בי טהורה היא⁹¹, דשרש הנשמות הוא בבחי' גליף גליפו בטה"ע, דהיינו במדריגה היותר (ה)עליונה, בבחי' האותיות כמו שהן בעצמות אוא"ס שלפני הצמצום, גם קודם עלות הרצון, שהאותיות הן מיוחדים ממש עם האור בבחי' אחדות ממש כו'. וזהו דישראל עלו במח', בבחי' היותר עליונה דמח', והיינו בבחי' כח המחשבה, שזהו בשרש הראשון בחי' בריש הורמנותא דמלכא כו'. ואח"כ אתה בראתה

114) ס"ע תריב ואילך.
115) תו"א וירא יד, א ואילך.
116) שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ב.
117) נת' בסה"מ עת"ר שבהערה 93.
118) ראה לעיל הערה 107.
119) ח"א טו, א.
120) ס"ע רמו ואילך.
121) שער יא (שער הצחצחות) פ"ו. וראה אוה"ת ענינים ע' קע. סה"מ תרס"ג ח"א ע' קיט. המשך תער"ב ח"א ע' כד ואילך.
122) ראה גם סה"מ תרס"ה ע' קסו. תרצ"ב ע' צו ואילך.
123) סה"מ תרס"ד ע' יא ואילך. וראה ד"ה אדם כי יהי (לעיל ס"ע רסט ואילך). וש"נ.

114) ס"ע תריב ואילך.
115) תו"א וירא יד, א ואילך.
116) שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ב.
117) נת' בסה"מ עת"ר שבהערה 93.
118) ראה לעיל הערה 107.
119) ח"א טו, א.
120) ס"ע רמו ואילך.

כו'⁹¹, היינו כמו שבאה לאחר הצמצום בבחי' אדם דבריאה דכללות כו', וכן בהשתל' אח"כ בבחי' אותיות המח' הבאים בגילוי בבחי' אותיות ממש כו' (ובד"כ מובן מכל הנ"ל, דבחי' טהורה היא דנשמה, היינו בחי' אצילות שבה, באיזה מדרי' שידובר, דבבחי' בי"ע גופא, בחי' כח המח' היינו מה שהנשמות חקוקות תחת כסה"כ¹²⁴, שזהו בחי' אצילות שבעולם הבריאה, כמשנת"ל (ד"ה בשעה שהקדימו¹²⁵) בשם הע"ח¹²⁶, ואח"כ לגבי בי"ע, בחי' טהורה היא היינו שרש הנשמה כמו שהיא בע"ס דאצילות כו', ובאצילות גופא הוא בחי' חכמה דאצילות בפרט, וכמשנת"ל¹²⁷ דאותיות שהן בבחי' מהות ומציאות לעצמן הן בבחי' בינה, אבל בחכמה אין האותיות נרגשים למהות בפ"ע כו', וידוע¹²⁸ דבד' מדריגות אבי"ע שבאצילות, בחי' בינה היא בריאה שבאצילות, וחכמה בחי' אצילות שבאצי' כו' (ומדרי' שלמעלה מאצילות, ע"ס דעתיק ואריך וע"ס דא"ק שנת"ל, י"ל שכ"ז הוא בכלל בחי' אצי' שבאצי', בחי' חכמה, וכמ"ש בע"ח¹²⁹ דבחי' חכמה דא"ק מתלבש בחכ' דאצילות, שז"ע אבא עילאה מקננא באצילות כו'¹³⁰. וי"ל דמשו"ז לפעמים מבואר דכתר הוא בחי' אצי' שבאצי'¹³¹, ולפעמים נחשב בחי' החכמה לאצילות שבאצילות כו'¹³². ומ"מ, בפרטי המדרי' דתלת עלמין המבואר בזהר פ' שלח דקס"ח ע"א, הרי בחי' הכתר הוא בד"כ למעלה מאצילות, וכמ"ש הרמ"ז שם ביאור ענין התלת עלמין כו'). ובכללות הנה בחי' בראת יצרת כו' ה"ז בחי' בי"ע הכללים, ובחי' טהורה היא היינו בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום, שזהו בחי' אצילות דכללות כו' [C].

תפ

והנה בחי' האוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' האור והגילוי דא"ס כו', ונת"ל (ד"ה אם בחקתי¹³³) שיש בזה ג' מדריגות, בחי' התפשטות האור השייך לעולמות, והיינו כשעלה ברצונו כו' (וי"ל דבפרטיות הוא כמו בחי' הדבור כו', ועמ"ש בלק"ת בהוספות ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ספ"ג¹³⁴), ובחי' האור כמו שהוא קודם עלות הרצון כו', וכ"ז בבחי' גילוי האור כו', ובחי' עצם האור שלמעלה מבחי' גילוי עדיין כו'. וי"ל, דבחי' כח המח' היינו בחי' עצם האור כו', וזהו שרש נש"י באוא"ס שלפני הצמצום עד שרשם בבחי' שמו העצמי (די"ל שזהו כדוגמת ענין חקיקה מעבר לעבר כו'), שאינו בבחי' דבר בפ"ע כלל, כ"א הוא ושמו אחד¹³⁵ ממש כו', והיינו בחי' העלם העצמי דא"ס כו'.

וע"פ¹³⁶ כל הנ"ל יובן מה שבנשמות כתיב ויפח באפיו¹³⁷, דמאן דנפח מתוכו ופנימיותו נפח¹³⁸, דהגם דנשמות הן ג"כ מבחי' מח', שהוא לבוש לבד, אך להיות שרשם

133) לעיל ע' תקפג. וראה לעיל ע' רמז. רנא ואילך.

134) לקות הוספות לויקרא נב, סע"ד ואילך.

135) ראה לעיל ע' תעז. וש"נ.

136) כאן מתרץ מה שהקשה ברד"ה בשעה שהקדימו

(לעיל ע' תקפח).

137) בראשית ב, ז.

138) תניא רפ"ב בשם הזהר. וראה "מ"מ, הגהות והערות

קצרות לתניא" שם. וש"נ.

124) ראה זח"ג כט, ב.

125) ע' תר ואילך.

126) שער מו (שער כסה"כ) פ"א.

127) ע' תרלה.

128) ראה סד"ה בשעה שהקדימו (לעיל ע' תרא). וש"נ.

129) שער ג (שער סדר אצי' להרח"ו) פ"א.

130) ראה ע' יב. וש"נ.

131) ראה לעיל ע' נח. וש"נ.

132) ראה לעיל ע' תרא. וש"נ. לקמן ע' תרסד.

101

101

מבחי' כח המחשבה (וכבר נת"ל בד"ה אנכי¹³⁹, דבנשמות, בחי' שרשם, ומה שבהתגלות, יש להם שייכות זה לזה, ונחשב כמו מדרי' א' כו'), דהיינו בחי' אותיות החקיקה ובחי' חקיקה מעבר לעבר, שאין האותיות מהות בפ"ע מן האור כו', והיינו [ש]שרשם בבחי' כתר ככלל, ובאוא"ס שלפני הצמצום עד בחי' העלם העצמי דא"ס, דהוא ושמו אחד ממש כו', לכן נאמר בנשמות דוקא ויפת, דמתוכו ופנימיותו נפח כו'.

וז"ה¹⁴⁰ שאמרו"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. דהנה אמרו"ל¹⁴¹ כל הנותן שלום לחבירו קודם התפלה כאלו עשאו במה, שנאמר¹⁴² חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, א"ת במה אלא במה, דקודם התפלה עדיין נשמתו באפו, ואינה מתפשטת בגוף. דהנה, יש ד' מדריגות בנשמה, נר"ג ונשמה לנשמה¹⁴³, שזהו בחי' שרש הנשמה כו', וע"י התפלה נעשה התחברות דנשמה המלוכשת בגוף עם שרש הנשמה. וזהו ד' מדריגות שיש בתפלה, עד ב"ש, שהו"ע ההודאה, שזהו במדריגה התחתונה שבנשמה, בחי' נפש כו', וב"ש ופסוד"ז הוא בבחי' רוח, וברכת ק"ש וק"ש בבחי' נשמה, ואח"כ בשמו"ע זהו בחי' הביטול דשרש ומקור הנשמה כו'. ובכדי להגיע בתפלה לבחי' שרש ומקור הנשמה, ע"ז צ"ל תחלה כובד ראש קודם התפלה. וענין כובד ראש הוא כמ"ש¹⁴⁴ כי עוונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני, שז"ע מ"ש¹⁴⁵ כ"א עוונותיכם היו מבדילי ביניכם ובין אלקיכם, פי' אלקיכם היינו בחי' האלקות שבנשמה, שזהו בחי' ח"י, בחי' עצמות הנשמה, והעון נעשה מסך מבדיל לבלי יניח לחבר את שרש ומקור הנשמה, היינו בחי' נשמה לנשמה, בחי' אלקות שבנשמה, לנר"ג, הוא בחי' הנשמה המלוכשת בגוף כו'. ופי'¹⁴⁶ עון אין הכוונה חטא ועון ממש, אלא פי' עיוות ועיקום, דהיינו כאשר מעוות ומעקם דרכו, ונמשך אחרי התאוות ותענוגים גשמיים, ה"ז נעשה מסך מבדיל כו'. וז"ע כמשא כבד, והוא ע"ד דאיתא במד"ר¹⁴⁷ ע"פ¹⁴⁸ כבד לב פרעה, שנעשה לבו ככבד. והענין¹⁴⁹, דהנה חצר הכבד מפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, אברי הנשימה הם הלב והריאה, שבהם הרוח חיים, וכ"ש המוח שבראש, שבו משכן הנשמה כו', ואברי המזון הם גשמיים שיש בהם פסולת כו'. ולמעלה הן מ"ע ומ"ת¹⁵⁰, דמ"ת הן מעורב טו"ר, ומ"ע הם בתכלית הטוב כו'. ושנעשה לבו ככבד היינו שגם למעלה מהפרסא נעשה תערובות רע כו', והו"ע טמטום הלב וטמטום המוח הנעשה ע"י התאוות

תפז

הערה 37. 79.

(144) תהלים לח, ה.

(145) ישעי' נט, ב.

(146) ראה לקו"ת נשא כד, א. שה"ש כה, א. ובכ"מ.

(147) שמור"ר פ"ט, ח. פי"ג, ג.

(148) וארא ז, יד.

(149) בהבא לקמן - ראה לקו"ת ואתחנן יא, ב. מאמרי

אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' רמד ואילך. ח"ב ע' תקטז ואילך

[ובהנסמן ע"ז שם ע' תרנג]. סה"מ תרכ"ז ע' שמג. וש"נ תר"ל

ע' עז. המשך תער"ב ח"ג ע' איתכה.

(150) = מים עליונים ומים תחתונים.

(139) לעיל ע' תרו ואילך.

(140) בהבא לקמן - ראה ד"ה נשא את ראש תרל"ג

שבהערה 1. וראה גם ד"ה אין עומדין להתפלל במאמרי

אדמו"ר הזקן מארו"ל ע' לח ואילך. אוה"ת במדבר ע' ד

ואילך. אוה"ת ענינים ע' יג ואילך. ע' יח ואילך. סה"מ תרנ"ז

ע' שמה ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' תקד ואילך. ד"ה אין

עומדין להתפלל ה"ש"ת בסה"מ קונטרסים ח"ב תלו, א ואילך.

(141) ברכות יד, א. וראה לקו"ת פינתס עט, ד. סה"מ

תרפ"ט ע' 84 ואילך. וש"נ.

(142) ישעי' ב, כב.

(143) ראה זח"א עט, ב. זהר חדש צב, א. וראה סה"מ

תרל"ג שבהערה 1. וש"נ. קונטרס ענינה של תורת החסידות